

ОСМОНОУПАР БИНОЛАР СОНИ ЯНА БИТТАГА КЎПАЯДИ

Маълумотларга кўра, XX асрдагач олти қаватдан баланд бино қурилмаган. Бунга баланд биноларга зиналадар ўрнатиш, унинг тена қисмига сув чиқариш қийинлиги ва бошқа омиллар сабаб бўлган. Электрдан фойдаланиш оммалашгандан сўнг XX аср бошларида баланд бинолар қурилиши бошланиб, осмонўпар бинолар қурилиши эса 1930 йиллардан авж олди. Ҳозирги ўлчовларга кўра, бино осмонўпар мақомини олиши учун у камида 150 метр ва ундан баланд қилиб қурилиши керак. Шунингдек, 300 метрдан баланд қурилганлари жуда баланд осмонўпар бинолар деб аталади.

Колаверса, ҳозирги пайтада дунёда баландлиги 150 метрдан ошадиган қарийб 5 мингта бино бор. Яна минга якими қурилиш жараёнида. Улар орасида қуриб битказилган жуда баланд осмонўпар бинолар сони 200 якин. Қурилаётганлари эса 130 тадан ошади. Шунингдек, 200 дан ошиқ осмонўпар бино қурилиши тўхтатилган. Улар орасида жуда баланд мақомига эга бўлганлари сони 40 та.

Бир пайтлар дунёда энг кўп осмонўпар бинолар АҚШда қурилган. Сўнгти 30 йилда вазият тубдан ўзгарди ва шиддат билан ривожланган Хитой биринчи ўринига чиқиб олди. Ҳозирги кунда Чин юргида 2 100 тадан ошиқ осмонўпар бино бор. Иккинчи ўринида АҚШ - 800 тадан ошиқ. Кейинги ўринларда БААда 252 та, Японияда 252 та, Жанубий Кореяда 220 та, Австралия 110 та, Сингапур ва Малайзияда 90 та. Собиқ иттифоқ республикалари орасида энг кўп осмонўпар бино Россияда 50 та атрофиди.

Қурилиши тўхтатилган осмонўпар бинолар орасида Саудия Арабистонининг Жизда шахридан қурилаётган "Jeddah Tower" биноси ҳам бор. Якинда, саудияликлар қурилиши ишлар чиқкан. Бирок, бино қуриладиган жойдан олинган ер жинсли текшириб қурилганда, у ерда 1 000 метрдан баланд бино тиклаб бўлмаслиги аниқлангандан сўнг, бинони минг метрдан сал оширок килиб қуришга карор килиниди.

Лойихага кўра, бино 167 қаватдан иборат, қуриладиган умумий майдон 530 минг метр квадрат бўлиши режалаштирилган. Бинога офицлер, меҳмонхоналар, ахоли ходондлари, савдо марказини жойлаштирилган. Кўнглилар тўхтатилган "Jeddah Tower" нинг кўймати 1,2 млрд долларга, осмонўпар бинони ўз ичиғи оладиган "Kingdom City" шахарчаси лойҳаси эса 20 млрд долларга баҳоланганди.

Саудияда Дубайдаги Бурж Халифадан ҳам баланд бино қуриш режаси ҳакида илк хабарлар 2000-йиллар охириларида чиққанди. Лойиха ташаббускори Якин Шарқдаги энг бой одамлардан бири, Саудия шахзодаси Валид ибн Талал хисобланади. Аввалик Валид кироллик оиласига тегиши "Kingdom Holding Company" компанияси президенти эди. 2009 йилда бўлажак қурилиши молиятлашириш учун маҳсус ком-

пания – "Jeddah Economic Company" (JEC) ташкил этилди. 2010 йилда Валид ибн Талал қурилиш компанияси билан шартнома имзолади. Саудия кироллик оиласи бу бинони Жизда шахридан 32 километр узоқлиigidagi чўйда, Кизил дегизининг Шарм Ал-Бихар кўрфази якинида қуришни режалаштирилган.

Бино ва унинг ичидаги жойлашадиган турии ускунлар лойҳаси бўйича бир нечта таникли компания ишлайди. Жумладан, лойҳадан, Британиянинг "Hyder Consulting" компанияси ишлаб чиқкан бўйса, архитектура лойҳасини Саудиянинг "Omrania & Associates" компанияси тайёрлаган. Муҳандислик ишлари эса Британиянинг "Agric" компаниясига топширилган. Лойҳада менежер сифатидан Американинг "Bechtel" корпорацияси ташланади ва таникли архитектор Эдриан Смит лойҳада бош архитектори таъниланади.

2010 йилда "AS+GG Architecture" компанияси бинонинг қурилиши лойҳаси тайёр бўлганини маълум килиб, лойҳада бино баландлиги 1 097 метр бўлиши белгиланган. "Jeddah Tower" битса Дубайдаги Бурж Халифадан 180 метр баландроқ бўлади. Босида ушбу осмонўпар бинонинг баландлигини 1 600 метр килиб қуриш режалаштирилган. Бирок, бино қуриладиган жойдан олинган ер жинсли текшириб қурилганда, у ерда 1 000 метрдан баланд бино тиклаб бўлмаслиги аниқлангандан сўнг, бинони минг метрдан сал оширок килиб қуришга карор килиниди.

Лойихага кўра, бино 167 қаватдан иборат, қуриладиган умумий майдон 530 минг метр квадрат бўлиши режалаштирилган. Бинога офицлер, меҳмонхоналар, ахоли ходондлари, савдо марказини жойлаштирилган. Кўнглилар тўхтатилган "Jeddah Tower" нинг кўймати 1,2 млрд долларга, осмонўпар бинони ўз ичиғи оладиган "Kingdom City" шахарчаси лойҳаси эса 20 млрд долларга баҳоланганди.

Саудияда Дубайдаги Бурж Халифадан ҳам баланд бино қуриш режаси ҳакида илк хабарлар 2000-йиллар охириларида чиққанди. Лойиха ташаббускори Якин Шарқдаги энг бой одамлардан бири, Саудия шахзодаси Валид ибн Талал хисобланади. Аввалик Валид кироллик оиласига тегиши "Kingdom Holding Company" компанияси президенти эди. 2009 йилда бўлажак қурилиши молиятлашириш учун маҳсус ком-

"JEDDAH TOWER" ҚАЧОН БИТАДИ?

2025 йил 20 январь куни "Kingdom Holding Company" осмонўпар бино қурилиши қайта бошланганини эълон килди. Режага кўра, бинони 42 ойда, 2027 йилнинг ёзигача қуриб битказиши кўзда тутилган. Бино ичини таъмирлаш ишларини 2028 йилда тутагиб, ўша йилдан бошлаб "Jeddah Tower"дан фойдаланиш режалаштирилган. Бино қурилиши қурилдиган шахарча Саудияда 2016 йилда эълон қилинган "Saudi Vision 2030" лойҳасининг бир кисми хисобланади. Бу лойҳага кўра, 2030 йилгача Саудия Арабистони ҳозирда нефтдан келадиган фойда боғланиб колган ЯИМ ҳажмининг маълум бир кисмий сайдехик ва янга бир катор бошқа соҳаларни ривожлантириш орқали тошиши мақсад килган.

Умумий хисобда 2030 йилга кадар Саудияда ҳар бирининг киймати бир неча млрд долларни ташкил этадиган 20 дан ортиқ лойҳалар ишга туширилиши керак. Жумладан, Табук вилоятидаги шахарча, Ар-Риёддаги кўнглилар маскан ва бўғ, Дарийя вилоятидаги шахар, Ар-Риёддаги Қирол Салмонномидаги парк, метро ва башка лойҳалар қуриб битказилиши режалаштирилган. Дубайдаги Бурж Халифа битгача, дунёнинг бир нечта давлатларида баландлиги ундан ўтадиган биноларни қуриш режалаштирилиб, жумладан, БААда 1 345 метр баландлигидаги "Dubai Creek Tower" осмонўпар биносини қуриш тўхтатилган.

2018 йилда пойдевор битса-да, бирок бино қурилиши бошланмади. 2020 йилда коронавирус ишлар бошлангичида тўскин килди. Кейинчалик бино архитектура раси ўзгартирилиши ва шу тифайли "Dubai Creek Tower" қурилиши номалум муддатга тўхтатилган эълон қилинди. Шунингдек, японлар Токиода 1 700 метри "Sky Mile Tower" биносини қуришни режалаштиришган. Бу бинода асосан ахоли хонадонлари бўлади ва битса унда 55 минг одам яшаши мумкин. Кейинги пойтадарда "Sky Mile Tower" қурилиши бекор қилингани ҳакида хабарлар тарқалмоқда. У аниқ қуриладими ёки тўлиқ бекор қилинди, ҳозирча аниқ эмас.

Интернет маълумотлари асосида тайёрланди.

ИЖТИМОЙ-ИQTISODIY GAZETA
O'ZBEKISTON BUNYODKORI
СТРОИТЕЛЬ УЗБЕКИСТАНА

ТАХРИР ҲАЙТАТИ:

Шерзод Хидоят, (Таҳрир ҳайати раиси), Давронжон Адилов, Тоир Алимоват, Озода Жўраева, Сироқиддин Эшкуватов, Козим Тулагонов, Юлдаш Магрупов, Бобир Эслуродов, Илҳом Ахмедов.

ТАХРИРИЯТ:

Бош муҳаррир	Дилшод Жалолов
Бош муҳаррир	Райхона Хўжаева
Саҳифаловчи	Ақмал Махкамов
Мусахих	Марҳамат Мусулмонкулов

Газета "Ўзбекистон бунёдкори" Нашриёт уйи МЧЖ томонидан нашрга тайёрланди.

"ЎЗБЕКИСТОН БУНЁДКОРИ" НАШРИЁТ УЙИ МЧЖ МУАССИСЛАРИ:

Ўзбекистон Республикаси Қурилиши ва ўй-жой коммунал хўжалиги вазирлиги, "Ўзсаноатқурилишматериаллари" ўзимаси, "ЎзГАШКЛИТИ" ДУК, "ЎзшахарсозликЛТИ" ДУК, "Кишилк қурилиши инвест" ИК МЧЖ, "ЎзгеорнгемЛТИ" ДУК.

ТАХРИРИЯТ МАНЗИЛИ:

100011, Тошкент шахри, Навоий кӯчаси, 18-уй.
Телефонлар:
71-241-01-29 (қабулхона),
71-241-01-43 (таҳририят),
71-241-01-29 (бухгалтерия),
71-208-12-00 (реклама ва обуна бўлими).
E-mail: info@uzbunyodkor.uz

ХУДУДЛАРДАГИ МУҲБИРЛАРНИНГ ТЕЛЕФОН РАКАМЛАРИ:

Коракалпогистон Республикаси: 90-658-50-43.
Андиқон вилояти: 93-410-15-18.
Бухоро вилояти: 99-704-66-69.
Жиззах вилояти: 99-525-30-05.
Қашқадарё вилояти: 90-287-50-29.
Навоий вилояти: 99-731-17-40.
Наманган вилояти: 91-365-07-36.
Самарқанд вилояти: 95-560-30-45.
Сирдарё вилояти: 94-916-99-77.
Сурхондарё вилояти: 97-847-30-11.
Фарғона вилояти: 90-349-55-56.
Хоразм вилояти: 97-790-47-61.

Газета 2016 йил 25 икодда Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигига 0874-рақам билан рўйхатда олинган.

Нашр индекси – 466.

Буюртма – Г-241.

2022 нусхада босилди.

Қоғоз бичими А-2.

Ҳажми – 2 табоб, оғесет усулида босилган. Бадхси көшилган нархда. ISSN 2181-8762. Таҳрирингта келган кўнглилар тақриз килинмайди ва муаллифа гайтарилмайди.

Газета таҳрирингт компютер марказида териди ва саҳифаланди. Газетанинн полиграфик жиҳатдан сифатли чоп этилишига "Шарқ" нашриёт-матбаба акциядорлик компанияси масъул.

КОРХОНА МАНЗИЛИ:

Тошкент шахри, "Буюк Турон" кӯчаси, 41.

Навбатчи муҳаррир –

Р.Хўжаева.

Навбатчи –

А.Хақбердиев.

ЎзА якуни –

Топширилди – 21.50.

САВОЛЛАР

Бўйига: 1. Ер суриш ва текислаш ишларида фойдаланилайдиган маҳсус техника. 2. Юртимиздаги сайдехик марказларидан бири. 3. Таникли давоби Шароф ... . 4. Хато кимлом бордир, тузатмаслик ... дир (макол). 5. Гурӯн нави. 6. Одам ... да ортиқ сукдан иборат. 7. Кеша лакаби тўтининг Василийга айтган машкур сўзи. 8. Ўтикаяялиганини касалтиришадиган. 9. Юлдуз Усмонова ижро этган машкур кўшик. 10. Ҳиндистон жануби ва Шри-Ланкада тарқалган қадимиг тил. 11. Расм-руслум, одат. 12. Кўз, кош, яън ва бош ҳаракати билан берилган белги, имо. 20. Нон тури. 21. Том барпо этилаётганида алоҳида ётгайбор бериладиган нарса. 22. От-арава бошкарувчиси. 23. Тилла балик турни. 24. Ишхона, офис. 25... битмок – семиримок. 30. Қурилишида ва бошқа соҳаларда олдиндан тузилган кирим-чиким хисоб-китоблари ёзилган кўнглиш. 31. Асосан замбуруларниң шунингдек, балзми содда жоноворларнинг кўнглиши учун хизмат киливучи уруғи. 32. Киргизистоннинг энг йирик шахарларидан бири. 33. Янги дарв талабига мос, янги. 36. Олди-берди жараёни иштирокчиларидан бири. 39. Месопотамиядаги қадимиг шахар-давлат. 43... узилди вакти – кўклатмадиган. 45. Масхара килиш, кулиш. 47. Ишак курти маҳсуси. 49. Эйфель минароси жойлашган маскан. 50. Шахарот турни. 54. Кудусдаги машкур масжид номи. 55. Волидай мухтарама. 56. Дарё ёки ховузнинг чети. 58. Форсча "икки".

Энгига: 1. Арк қалъасига эга қадимиг шахар. 7. Ер билан ... қимлок, бузуб ташлашадиган. 10. Ковун нави. ... . 11. "Фаст-фут" тоғисига киравчи егулик. 12. Ранг-баранг мато турни. 14. Ҳивадига қальъа. 15. Вулқондан қадигандан мозда. 16. Мусика асбоби. 17. Хотин-қизлар исми. 19. Шахарнинг ижобий киёфасини саклаб турши учун мунтазам амалга оширилиши керак бўйиган жараёни. 23. Момо, ача, балзми худудларда она мавносини билдиривучи сўз. 24. Овқатга солиб ейиладиган ачниқ кўшимча. 25. Масаланинг жавоби. 26. Актриса Рэ